

СТАН РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сьогодні питання забезпечення осіб з особливими потребами правом на освіту набуває особливої актуальності, оскільки статистика констатує тенденцію до збільшення народжуваності дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Кінцева мета інклюзії – підготувати школярів з різними нозологіями до самостійного життя та праці згідно з нормами, встановленими в суспільстві. Разом з тим, упровадження інклюзії в освітній простір вимагає від усіх учасників освітнього процесу змін в особистісному ставленні до професійної діяльності в інклюзивному середовищі. Учитель мусить прийняти й усвідомити нову освітню парадигму, нові способи організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти; опанувати сучасні інноваційні методи навчання молодших школярів в інклюзивному класі, розробляти навчально-методичне забезпечення організації інклюзивної освіти. У межах зазначеного, вивчення питання стану розвитку інклюзивної освіти в Україні є своєчасним.

Проблема розвитку інклюзивного освітнього середовища в закладах загальної освіти є предметом наукового зацікавлення багатьох науковців. Так, М. Салігман визначає особливості психологічної допомоги дітям з обмеженими можливостями; Л. Гупало і Р. Юськевич обґрунтовують теоретичні та практичні засади організації навчання дітей з різними нозологіями; М. Староверова виокремлює напрями подолання шкільної неуспішності дітей в умовах інклюзії; Т. Скрипник представляє технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі; І. Демченко обґрунтовує сутність, структуру, критерії та показники готовності вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти; І. Юхимець та Л. Савчук здійснюють моніторинг готовності педагогів до роботи з дітьми з обмеженими можливостями тощо.

Питання організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти регламентовано Законом України «Про освіту», «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг», «Про повну загальну середню освіту» та Порядком організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 року № 872 (із змінами). Проаналізувавши законодавчу базу, можемо стверджувати, що вимоги щодо впровадження інклюзивного навчання постійно еволюціонують. Згідно статті 1 Закону України «Про освіту» інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [1]. Стаття 23 Закону «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» закріплює право на освіту осіб з особливими освітніми потребами та надає їм можливість здобувати освіту в усіх закладах освіти, в тому числі безкоштовно в державних і комунальних закладах, незалежно від «встановлення інвалідності» [2]. Стаття 26 Закону України «Про повну загальну середню освіту» містить вимоги до забезпечення

індивідуальних особливостей освітньої діяльності для кожного учня з особливими освітніми потребами [3]. Отже, інклюзія – це не науковий термін, яким послуговуються для вирішення абстрактних проблем, а насамперед це прагнення суспільства відмовитись від практики виключення дитини з особливими освітніми потребами із соціуму. Таким чином, інклюзивна освіта – це надання рівного доступу до освітнього процесу дітям з особливими потребами. Жодна дитина не має відчувати себе іншою та виключеною з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Українські педагоги та міжнародні експерти зазначають, що в питанні розвитку інклюзивного навчання Україна зробила потужний крок вперед. Статистичні дані свідчать, що майже кожна четверта школа в Україні безпосередньо впроваджує інклюзивний принцип навчання. Станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19345 учнів із особливими освітніми потребами. Ця кількість у 7 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. На початок 2020 року в Україні створено 13782 інклюзивні класи. Так, у 2019/2020 навчальному році 35% від загальної кількості закладів загальної середньої освіти організували інклюзивне навчання [4].

Отже, впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими потребами вимагає формування на державному рівні нової філософії освіти, що потребує обов'язкового виконання державою взятих зобов'язань. У закладах освіти необхідно постійно вивчати потребу та бажання батьків дітей з особливими освітніми потребами щодо здобуття освіти за інклюзивною формою, проводити роботу в педагогічних і учнівських колективах стосовно виховання толерантного ставлення до цієї категорії учнів, активно залучати до участі в житті закладу освіти всіх учнів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». Прийнято Верховною Радою України 05.09.2017 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.10.2020).
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19#Text> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» 2020, № 31, ст.226 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.10.2020).
4. Сайт Міністерства освіти і науки України – Статистичні дані – [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/statistichni-dani> (дата звернення: 10.10.2020).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>